

Karadeniz'de Hoca Olmak

Hatıralara Yansıyan Yönleriyle
Yakın Dönemde Dinî Hayat

EDİTÖR

Doç. Dr. Selim DEMİRCİ

Trabzon Kitaplığı: 6
Geleneksel Kültür Dizisi: 2

Yayın Koordinatörü
Erdem Zekeriya İSKENDEROĞLU

Yayın Danışmanı
Emre GÜLSEVER

Karadeniz’de Hoca Olmak
Hatıralara Yansıyan Yönleriyle
Yakın Dönemde Dinî Hayat

Editör
Doç. Dr. Selim DEMİRCİ

Yayın Ekibi
Doç. Dr. Süleyman GÜR
Doç. Dr. Şenol SAYLAN
Doç. Dr. Eyüp ÖZTÜRK
Doç. Dr. Fatih TOPALOĞLU
Öğr. Gör. Ahmet Cevdet KARACA

Proje Asistanları
Fatma Rabia DÜZENLİ
Serpil ARSLAN
Cansel AKGÜL

Teknik Destek:
Murat DAVULCU (Yönetmen)
İdris AKYÜZ (Yönetmen Asistanı)

ISBN: 978-975-7770-65-7
TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 48884

Kitap Tasarım
Salih PULCU

1. Baskı, Aralık 2023
Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları No: 117

Baskı-Cilt
Seçil Ofset 100. Yıl Mahallesi
Massit Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77 Bağcılar İSTANBUL
Sertifika No: 44903

Trabzon Büyükşehir Belediyesi
Gülbaharhatun Mahallesi
Kahramanmaraş Caddesi No.159
Ortahisar TRABZON
Yayınevi Sertifika No: 48884

Önsöz

Karadeniz’de Hoca Olmak: Hatıralara Yansıyan Yönleriyle Yakın Dönemde Dinî Hayat başlıklı proje, 1900-2000 yılları arası geleneksel İslâmî ilimlerin tedrisine Trabzon özelinde yoğunlaşmıştır. Bu tarihsel süreçte olayların içinde yer alanlar ya da etkin isimlere yetişerek onlara talebe olanların anlatımları merkeze alınarak din eğitimi, dinî tedrisatta öne çıkan isimler, bu hocaları besleyen ilmî damarlar, şehrin bu açıdan ülkemize etki ve katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Osmanlı’nın yıkılışını ve Türkiye Cumhuriyeti’nin de kuruluşunu görmüş; yani bir nevi geçiş kuşağı olan kimselere yetişmiş, çoğunlukla 1930-1940 sonrası dünyaya gelen büyüklerimizin birer birer aramızdan çekildiğine üzülen şahit olmaktayız. Onların hocalarına ve kendi hayat serüvenlerine dair anlatacaklarının hem yakın dönem Trabzon hem de ülkemizin yaşadığı siyasal, sosyal, kültürel ve dinî değişimler açısından önemli olduğu düşüncesi, bu projenin hayata geçmesinde belirleyici olmuştur. Bu amaçla bir şekilde dinî gelenekle bağı bulunan veya imam-hatip liseleri, ilâhiyat fakülteleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kurumlara katkısı olmuş bazı isimler tespit edilerek, kendileriyle görüşmeler yapılmıştır. Dönemsel bazı detayları elde etme adına, önceden bir çalışma yapılarak hocalarımıza hazırlanmış bazı sorular yönlendirilmiş olsa da, anlatımın seyri mülâkatları şekillendirmiştir. Yani teknik anlamda yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Proje ekibinin heyecanla giriştiği bu çalışmanın, onlar açısından alışılmış bir akademik faaliyet olmadığı belirtilmelidir. Dolayısıyla ortaya çıkan ürün, daha öncesinde kamera ve yayın tecrübesi bulunmayan bir ekibin mütevazı çalışması olarak görülmelidir. Sürekli video veya film kültürünün her geçen gün çitayı yükselttiği bir ortamda, hocalara dair anlatıları kayda almanın, teknik anlamda “göz dolduracak” çalışma beklentisi doğurması şaşırtıcı bir durum değildir. Ancak bu projenin odağında, ekranı dolduracak veya popüler kültürü besleyecek işlerden çok, bölgeye dair arşiv bırakma amacı yer almaktadır. Yani bu proje, her şeyden önce Trabzon hafızasına katkı sunmak, yakın döneme yönelik akademik çalışmalara veri hazırlamak ve biraz da yaşadığımız coğrafyaya karşı sorumluluğu bir nebze olsun yerine getirmek niyetiyle hayata geçirilmiştir. Uygulama esnasında aşılabilir güçlüklerle karşılaşılmasa da her şeyin beklendiği veya planlandığı gibi yürütülebildiği de söylenemez.

Her çalışma gibi önünüzdeki projenin sınırlarını da çalışmanın “konusu” ve “hedefleri” belirlemiştir. Yani kısaca: Trabzon ve çevresinde dinî hayatın öne çıkan yönleri ve etkin isimlere dair tanıklıklar. Bu hususu tespit noktasında proje ekibinin gözettiği ve tercihte bulunduğu hassasiyetlerin bir eksiklik gibi algılanması doğru olmayacaktır. Mesela ho-

calarımızın da en az bizler kadar hassas olduğu tarihsel kişiler, kurumlar ve bazı kitlesel yapıları doğrudan zan altında bırakacak veya bu anlamda tartışmaya sebebiyet verecek beyanlardan kaçınılmıştır. Bu noktada olgusal durumlara yer verilmesi tercih edilmiştir. Yani yakın dönemin düşünsel tarihi, siyasal hareketleri üzerine çalışan ve belli grupların siyasetle ilişkisi üzerine akademik anlamda yoğunlaşanların bir eksiklik gibi görebileceği kapalı noktalar, projenin kuşatıcı hedefleri ve polemiklerden sakınma anlayışının bir sonucudur. Bu durum akademik tutarlılık ve tarihsel olayları mümkün olduğu kadar müdahalesiz aktarmaya çalışma anlayışından kaynaklanmaktadır. Bu anlamda bizlerle görüşmeyi kabul eden hocalarımızın da yaptıkları konuşmalarda aynı hassasiyetleri paylaştığını gözlemlememiz bizleri fazlasıyla memnun etmiştir.

Proje kapsamında, “Karadenizli Hoca” üst vasfını taşıyan, Trabzonlu kırk hocayla görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerin bir kısmı, Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde, bir kısmı İstanbul, Ankara, Bursa ve Sakarya’daki farklı mekânlarda, bir kısmı da hocaların evlerinde gerçekleştirilmiştir. Bizleri evlerinde ağırlayan hocalarımıza ve aile fertlerine misafirperverliklerinden ötürü teşekkür ederiz. Yine bizlere mekân tahsis eden, kurumsal olarak destek olan ilâhiyat fakültelerine, resmî ve özel kuruluşlara şükranlarımızı sunarız. Ayrıca, bazı hocalarımız rahatsız olmalarına rağmen görüşme taleplerimize olumlu cevap vermişlerdir. Bu hocalarımıza hassaten teşekkür eder, her birine sıhhat ve afiyetler dileriz.

Online olarak erişime açılan bu görüşmeler pek çok farklı mekânda ve çeşitli şehirlerde oldukça yorucu bir koşuşturmayla kısa bir sürede gerçekleştirilmiştir. Özellikle resmî işler, kurumsal işleyiş ve beklenmedik bazı olaylar projenin yapılabilmesi için belirlenen sürenin büyük bir kısmından proje ekibini mahrum etmiştir. Bu da, çekimlerin yapılması, kayıtların tek tek gözden geçirilmesi, özel konulara değinen fragmanların belirlenmesi, konuşmaların dökümü, basımı gibi çalışmaları az bir zamanda ve yoğun bir tempo içerisinde yapmayı gerekli kılmıştır. Dolayısıyla bu proje, sorumluluk olarak proje ekibini bekleyen akademik faaliyetlerin aksamadan yürütülmesiyle birlikte kısa sürecek bir sürede hazırlanmak durumunda kalmıştır. Özellikle dökümlerin kısa sürede okunmasının gerekli oluşunun yanı sıra bunların tashihi ve gerekli bazı müdahalelerin yapılmasının ayrı bir akademik yük olduğu vurgulanmalıdır. Bu anlamda bazı konuşmalara müdahalenin bizi son derece zorladığı belirtilmelidir. Bu zorluklara rağmen bazen yazı dili bazen konuşma dili bazen de ikisi arası bir vasatın öne çıktığı bir kitap teşekkür edebilmiştir. Metinler okunurken zorunlu olarak bazı cümlelere editöryal dokunuşların yapıldığı, ihtiyaç durumunda anlamı bozmayan takdim ve tehirlerle başvurulduğu, tekrarların ve konuşma dilinin bir sonucu olan bazı belirsizliklerin çıkarıldığının göz önünde tutulması beklentimizdir.

Görüşmelerde hocalara; kendi aile fertleri, aile çevresinin ilme ilgisi, çocukluk dönemleri, tahsilleri, hocaları ve yürüttükleri faaliyetlere dair sorular yöneltilmiştir. Onlar da zihinlerinde yer tuttuğu kadar ve bazen de bizim ısrarlı sorularımıza tahammül ederek

hatıralarındakileri aktarmışlardır. Aslında her birinin anlatımından; son bir asrın Trabzon'u, dinî ilimler sahasında önemli isimler ve yeni kurumsal dinî müesseselerin hangi vasatta kurulduğu ve yol aldığına dair bir tablo ortaya çıkmıştır. Bir hocayı ya da tarihsel bir olayı anlatırken her biri kendi veçhesinden baktığı ve bir detaya yoğunlaştığı için bütünün parçaları birleşmiş oldu. Meraklıları adına, yeni açılan imam-hatip liseleri-ilâhiyat fakülteleriyle medreselerin farkları veya benzeştiği hususlara dair ipuçları belirginleşmiş oldu. İlim adamı yetiştiren evler, ilmiye sınıfına mensup aileler, bazı köylerin "karizmatik" kişileri sayesinde bir merkez hâline gelişi, Trabzon'un 1950 sonrası yeni çehresi ve daha gencecik olan imam-hatip liselerinin inşasının hangi şartlarda gerçekleştiği gibi pek çok detay hocalarımızın konuşmalarının satır aralarında ilgililerini beklemektedir. Kısacası bu çalışma, kırk hocanın anlatımından oluşan mütevazı bir arşiv çalışmasıdır. Ayrıca mülâkatların tümünün kayda alınması ve bunların yayımlanması, ilerleyen yıllarda anlatıları daha da anlamlı hâle getirecek, Karadeniz ve Trabzon hafızasının canlı kalmasını sağlayacaktır.

Projenin ifade ettiği anlam, konusu, çıktıkları ve hedeflerinin anlatıldığı bir bölüm ve mülâkatların dökümünden oluşan bu kitap, projeyi kalıcı hâle getirecek unsurlardan birisidir. Özellikle değerlendirmelerin yer aldığı giriş bölümünde, bazı tespitler ve bağlantılarla mülâkatlar için hazırlayıcı bilgilere yer verilmiştir. Projenin akademik değerlendirme kısmı olarak da görülebilecek olan bu bölümün, akademik metinlerin yoruculuğu yerine, daha ziyade akıcı olması hedeflenmiştir. Bunda da projenin hedef kitlesi yönlendirici olmuştur. Zira bu projeye ilgili çıktılar, sadece akademik çalışma yapanları değil, yakın döneme ve Trabzon'a ilgi duyan herkesi ilgilendirmektedir. Bu bölümde, hem mülâkatlarla uyumlu olsun, hem de okurlar için mülâkatları anlamlı hâle getirsin diye genel tabloyu göstermek amacıyla temel olabilecek bazı örneklere ve isimlere yer verilmiştir.

Çalışmamız pek çok kişi ve kurumun desteğiyle gün yüzüne çıkmıştır. Öncelikle projeyi kurumsal anlamda sahiplenen Trabzon Üniversitesi İslâmî İlimler Uygulama ve Araştırma Merkezi ve destekleyen Trabzon Büyükşehir Belediyesi'ne teşekkür ederiz. Kurumlar adına da özellikle Trabzon Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Emin Âşıkutlu ve Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Zorluoğlu, ayrıca en az onlar kadar kurumlar adına çalışmaları takip eden İslâmî İlimler Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Doç. Dr. Süleyman Gür ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı Erdem Zekeriya İskenderoğlu beylere müteşekkirimiz. Projeyi yoğun akademik çalışmaları ve çeşitli sorumluluklarına rağmen sahiplenip yürütücülüğünü yapan Doç. Dr. Selim Demirci ve araştırmacı olarak sahada çalışan Doç. Dr. Eyüp Öztürk, Doç. Dr. Şenol Saylan, Doç. Dr. Fatih Topaloğlu, Doç. Dr. Süleyman Gür ve Öğr. Gör. Ahmet Cevdet Karaca beyefendilerin emekleri önünüzdeki çalışmayı ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma fakültemizden ve ihtisas kursumuzdan mezun öğrencilerimizin de yer aldığı proje olması hasebiyle de bizim için ayrı bir anlam taşımaktadır. Bundan dolayı projeye katkı sunan lisansüstü

bursiyer öğrencilerimiz Fatma Rabia Nur Düzenli, Serpil Arslan ve Cansel Akgül'e müteşekkirimiz. Projemizin teknik sorumluluğunu üstlenen yönetmenimiz Murat Davulcu ve asistanı İdris Akyüz beylere de özverili çalışmalarını için teşekkür ediyoruz. Metinlerin dökümünde bazı bölümlere göz atarak bizlerle fikirlerini paylaşan sayın Mustafa Çil, Murat Ustakurt, Abdulkerim Malkoç, Mahmut Ayyıldız, Murat Arif Güney, Nur Kübra Demirci, Ayşegül Balık, Sema Berber, Merve Vildan Ata ve Semih Aras'a da teşekkür borçluyuz.

Hassaten bizlerle görüşmeyi kabul eden, evlerinde, köylerinde, çalıştıkları kurumlarda bizleri ağırlayan hocalarımıza şükranlarımızı sunuyoruz. Son olarak "Trabzon'u hocalarla anılan bir şehir" hâline getiren tüm büyüklerimizi de hayırla yâd etmek istiyoruz. Zira arkalarında; şahsiyetli duruşlarıyla, dinmek bilmeyen gayretleriyle, bereketi günümüze kadar ulaşan talebeleriyle ve eserleriyle kendilerinden bahsedilecek temiz bir hayat bıraktılar. Ahirete irtihal etmiş olanlara rahmet, hayatta olanlara da sıhhat ve afiyet diliyoruz.

Trabzon 2023

Doç. Dr. Süleyman GÜR

İslâmi İlimler Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Doç. Dr. Selim DEMİRCİ

Proje Yürütücüsü

Ali Çelik

Ali Çelik, 1950 yılında Trabzon Merkez, Ayvalı köyünde doğdu. 1953 yılında Trabzon'un yine Merkez köylerinden Soğuksu köyüne taşındı. İlkokulu Erdoğdu Mahallesi'nde İsmet Paşa İlkokulu'nda okudu. Sonrasında bir sene imam-hatipte okuduktan sonra bırakıp hafızlık yapmaya başladı. Hafızlığını amcasının yanında yaptı. Hafızlık eğitimini tamamlayınca ta'lim, tecvid ve tashîh-i hurûf okumak üzere Merkez Kur'an Kursu'nda Murat Köseoğlu'nun yanına gitti. Sonra da Mısır tariki aşere okudu. 1973 yılında o zaman nahiye olan Sürmene Köprübaşı'nda ilk görevine müezzin-kayyım olarak başladı. Orada bir buçuk sene görev yaptıktan sonra Trabzon'un Erdoğdu ve Ortahisar Mahallesi'nde yine müezzin-kayyım olarak görevler yaptı. 1980 yılında Merkez Kur'an Kursu'nda öğreticilik vazifesini yürüttü. 1983 yılında İstanbul Haseki Eğitim Merkezi'nin imtihanlarına girip kazanarak Abdurrahman Gürses Hocaefendi'den aşere-takrîb-tayyibe dersleri okudu. Aynı zamanda meslek içi bir eğitim alarak 1986'da İsmailağa Kur'an Kursu'nda göreve başladı. 1994 yılında 5-6 sene Avrupa'da görev yapıp döndükten sonra bir sene İsmailağa'da çalıştı. 2001 yılında emekliliğini isteyerek Trabzon'a geldi. Burada da çeşitli yerlerde ders okutan Ali Çelik hâlihazırda da ta'lim, tecvid ve tashîh-i hurûf derslerini sürdürmektedir.

Görüşme Selim Demirci tarafından Trabzon Üniversitesi
İlâhiyat Fakültesi toplantı salonunda yapılmıştır.

23 Haziran 2023. *Karadeniz’de Hoca Olmak: Hatıralara Yansıyan Yönleriyle Yakın Dönemde Dinî Hayat* başlıklı projemiz için Trabzon’un emektar hocalarından kurrâ-hafız Ali Çelik Hocaefendi ile Trabzon Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde birlikteyiz. Öncelikle hocamıza bizle görüşmeyi kabul ettiği için çok teşekkür ediyor ve sözü fazla uzatmadan hocamıza bırakıyoruz.

Hocam kısaca bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

Efendim ben Ali Çelik. 1950 yılında Trabzon Merkez, Ayvalı köyünde doğdum. 1953 yılında Trabzon Merkez’e bağlı Soğuksu köyünden dedemin yer satın almasıyla oraya taşındık.

İlkokulu Erdoğan Mahallesi’nde İsmet Paşa İlkokulu’nda okudum. İlkokulun son senesini iki derslik olarak yapılan okulda tamamladım. Sonrasında bir sene imam-hatipte okuduktan sonra bırakıp hafızlık yapmaya başladım. Hafızlığımı amcamın yanında yaptım. Hafızlık bitince ta’lîm, tecvid ve tashîh-i hurûf okumak üzere Merkez Kur’an Kursu’nda Murat Köseoğlu’na kaydolduk, orada okudum. Sonra da Mısır tariki aşere okuduk.

Diyanet İşleri Başkanlığı’nın düzenlediği bütün vilayetlerdeki hocaefendilerden seçerek okuttukları bir organizasyonda hocam Murat Köseoğlu, Âşikkutlu Hocaefendi’den Mısır tariki aşeresini bir yıl önce okumuştum. Biz de hocamızdan okuduk.

1973 yılında o zaman nahiye olan Sürmene Köprübaşı’nda ilk görevime müezzin-kayyım olarak başladım. Orada bir buçuk sene görev yaptıktan sonra Trabzon’un Erdoğan ve Ortahisar Mahallesi’nde yine müezzin-kayyım görevlerinde bulundum. 1980 yılında Merkez Kur’an Kursu’nda hocamın yanında Kur’an kursu öğreticiliği yapmaya başladım.

1983 yılında İstanbul Haseki Eğitim Merkezi’nin imtihanlarını kazanarak Abdurrahman Gürses Hocaefendi’den aşere-takrîb-tayyibe dersleri okudum. Aynı zamanda meslek içi eğitim olarak 1986’da İsmailağa Kur’an Kursu’nda göreve başladım. 1994 yılında, 5-6 sene Avrupa’da görev yapıp döndükten sonra bir sene de İsmailağa’da çalışarak 2001 yılında emekli oldum ve Trabzon’a geldim. Burada da çeşitli yerlerde okutmaya başladım. Yavuz Selim Vakfı’nda ta’lîm dersleri okuttum. Çiçekli Kur’an Kursu’nda hocalara ve talebelere istifadeli olacak dersler verdim. Falkoz Kur’an Kursu’nda (Yeşil Camii) bir sene dersler okuttum. Böylece bu zamana kadar geldim.

Hocam çok teşekkür ediyoruz. İsterseniz biraz daha detaylandırarak ailenizden bahsedelim. Babanız, büyükbabınız gibi aile fertlerinizde hoca var mıydı, sizin yetişmenizde ailenizin doğrudan bir katkısı ve yönlendirmesi oldu mu?

Ailemizde amcam hafızdı zaten, onda hafızlığımı yaptım. O da yine Ali Haydar Hoca’nın ta’lîm, tecvid, tashîh-i hurûf talebesidir. Dedem ve rahmetli babaannem bilakis daha çok bu okuma işlerini severdi, dedem de severdi de ama daha önde gelen babaannemdi, onların teşvikiyle amcam okumaya başladı. Biz de onların arzu ve hevesleri vesilesiyle başlamış olduk.

İlkokul bitince bir sene imam-hatibe gittim. Orada hafız olmadığının eksikliğini hissederek imam-hatibi bırakıp amcamın yanında hafızlığa başladım. Böylece serüven başlamış oldu.

Hocam sizin anlattıklarınızdan hareketle söylüyorum, anlaşılabilir babaannenizin dinî hayatınızın şekillenmesinde katkısı var. Onunla ilgili hafızanızda bir şeyler var mı? Yani babaanneniz bu ilmini nereden almış?

Tabii ben o kadarını bilemiyorum. Babaannem eski köylerdeki hocaları dinleyerek bunları kavrar, daha sonra kendisine bir cemaat oluştururdu ve onlara vaaz ederdi. Bunları ilimden değil, ezberden aktarırdı. Aldığını satabilen bir kadındı. Bize aktardığı bu bilgilerin faydası çoktu. Hem bizimle ilgilenme hem de bizi yönlendirme noktasında bize teşviki çoktu. Yanlış yaptığımızda uyarır ve doğrularını anlatmaya çalışırdı. Babaannem işte böyle bir insandı.

Hocam Trabzon'un farklı yerlerinde camiler, yarı medrese tarzı yerler duyuyoruz. Sizin köyünüzde de bu tarz mekânlar var mıydı?

Köyümüzün uzunlamasına bir köy olmasından dolayı cami bize biraz uzaktı. Şimdi dedemlerin de önderlik yaparak inşa ettikleri bir camimiz var. Ama o zamanlar bir medrese yoktu. Amcamın o dönemdeki önde gelen talebeleri bizdik. Özellikle yaz ayları olmakla beraber bizi toplar Kur'an okutur, namaz sûrelerini ezberletir; abdest almasını, namaz kılmasını öğretirdi. Yüzüne okumayı dahi ondan öğrendik. Sonrasında da nasip oldu da hafızlığımızı onunla yaptık.

Hocam amcanızın yetişmenizdeki büyük katkısı var. Siz amcanızdan Kur'an-ı Kerim'le alakalı temel eğitiminizi aldınız. Ondan sonra hafızlığa mı başladınız yoksa biyografinizde bahsettiğiniz üzere imam-hatip sürecinizi mi geçirdiniz?

İlkokula gitmeden amcamda yüzünden Kur'an okumaya başlamıştık. Sonra okula gittik, yaz tatillerinde kendisinden okurduk yine. İlkokul bittikten sonra bir sene imam hatibe gittim. İmam-hatibe gördüğüm hafız arkadaşlara çok imrenirdim. Bazı konularda ayetler geçirdi. Hoca hemen sorduk, neredeydi bu ayet hafız efendi. Bakardım hafızlar hemen okuyor. Bende de hafızlık yapmam lazım diye bir düşünce uyardı. Bir sene okuduk bitti, sonra okuldan ayrılıp hafızlığa başladım.

İmam-hatibe gitmenizdeki de amcanızın katkısı oldu mu hocam?

Teklif bizden geldi ama yine bu işleri büyükler organize ettiği için dedemin de amcamın da katkısı olduğunu söyleyebilirim. Amcamın oğlu vardı, onunla birlikte ayrıldık ama o tamirciliğe, ben hafızlığa başladım.

Hocam hafızlık süreciniz ne kadar sürdü?

İki sene sürdü. Amcam çiftçilik yapardı, geçimini böyle sağlardı. Bazen tarlada olurdu. Tarlada çalıştığına dersim hazır olunca yanına giderdim ve beni orada dinlerdi. Son demlerimde yani 5-6 sayfam kaldığında amcam Akyazı'nın Komboloz Mahallesi'nde halk tarafından çağrılarak imamlık görevine başlamıştı. Ben de amcamın yanına Akyazı'ya gittim ve orada hafızlığımı bitirdim.

Yani siz dersinizi kendiniz hazırlıyordunuz amcanız da dinliyordu.

Tabii tabii. Yani yalnız olmamın biraz da zorlukları vardı. Biz hafızlık yaptırırken talebeleri gördük. Talebe dersini icabında arkadaşına dinletirdi. Hoca boşta ise o dinler ama arkadaşların birbirle-

rine sayfalarını dinletmeleri de söz konusu. Benim bu imkâna sahip olamamam benim için biraz sıkıntılıydı. Direkt evine gidip hocamı bulmam gerekirdi. Evet, evlerimiz yakındı ama her zaman gitmeye çekinirdik.

Hocam bizim bu bölgedeki ilmî faaliyetlerden anladığımız, öğrendiğimiz şey, dinî hayat açısından hafızlık bitirilince icâzet merasimlerinin ayrı bir yere sahip oluşu. Sizin icâzet merasiminiz nasıl oldu?

O zamanlar icâzet merasimi camide belli bir günün ayarlanmasıyla olurdu. Benim merasimimi bize 1.5 km kadar uzak olan Çamoba Camii'nde yaptık. Hocaefendiler davet edilir ve Ehl-i Kur'anlar hafızlık merasimlerinde Kur'an okurdu. En sonunda bir kişi hafızlığın ehemmiyetiyle ilgili vaaz verirdi. Şimdi biraz daha karışık, vaaz daha ağırlıklı oluyor. Bizim zamanımızda böyle değildi. Benim icâzet merasimime de Trabzon merkezden hocaefendiler gelmişlerdi.

Hatırladığınız meşhur isimler var mı hocam?

Tabi tabi. Benim kendi ta'lim hocam Murat Köseoğlu vardı. O dönem Trabzon- Pazarkapı'da Muharrem Aslantürk vardı. Hüseyin Yazıcı, Nureddin Durmuş vardı. Bunlar Trabzon'un belli ağır toplarıydı. Rahmetlilerin ağırlıkları hâlâ devam ediyor. Merasime işte bu isimler gelmişti.

Hocam hafızlığı bitirdikten sonra Murat Köseoğlu hocaya gitme süreciniz nasıl oldu?

O da bir tesadüf oldu. Dedemle şehirde dolaşıyorduk, Pazarkapı'nın imamı Hüseyin Yazıcı Hocaefendiyle karşılaştık. Beni tanıyordu. Hafız ne yapıyorsun, diye sordu. Dedem dedi ki amcasında ta'lim filan okuyacak. Amcam da Haydar Hafız'ın talebesi ya, dedi ki, sen bunu Murat Köseoğlu'na gönder. Dedem Murat Köseoğlu'nu tanıyor ama nerede okuttuğunu bilemiyor. Nerede okutuyor diye sordu. Hacı Kasım Camii'nin avlusunda olduğunu söyledi. Dedem Hacı Kasım Camii'ni biliyordu, oraya gittik. Murat Hoca'yla birbirlerini tanıyorlardı zaten, görüştüler. Hocadan kayıt şartlarını alıp hazırladık. Böylelikle ilk kursum 1967 yılının Hacı Kasım Camii'nin arka tarafındaki kulübeye benzer yerde başlamış oldu.

Hocam ne kadar süre ta'lim dersi aldınız?

Dönemimizde hoca, en az 2-2.5 sene okuturdu. Benimki de 1967'den itibaren üç yıl, askere gidinceye kadar, devam etti.

Hocanızın ders usulüyle, davranış tarzıyla ilgili ne söylemek istersiniz? Mûnis birisi miydi, tertipli, sert tarafları olan birisi miydi? Talebeleriyle bağı nasıldı?

Murat hocanın talebeleriyle bağı iyiydi. Bir hocanın öncelikle talebeleri tarafından güvenilir oluşu sabit olmalı. Bir talebe onu okutan hocası hakkında "bu hoca bana en iyisini okutuyor, en doğrusunu öğretiyor" diye düşünebiliyorsa o talebe artık başarılıdır. İşte Murat hocada da bu vardı. Trabzon'da herkes tarafından "işini en iyi yapan hocadır" diye bilinirdi. Biz de öyle bildik ki hocamız da böyleydi. Tabii hoca disiplinliydi. Çok fazla kaçamak yapamazdık. Hatta kalfaları da vardı. İlk başladığımızda o kalfalar bizi okuturdu, onlarla başlamıştık. Onlar çalıştırır, belli bir yere kadar

getirir; dersin olduğuna kâni olurlarsa hocada okurduk. Hoca beğenmediği yerleri tekrar anlatırdı, beğendiklerini ise geçirirdi. Hocanın böyle bir disiplini vardı, onun yanında laçka olamazdık.

Hocam Murat Köseoğlu Hoca'dan okurken diğer meşhur kurrâlarla mesela Muharrem Aslantürk, Ali Haydar Özak gibi hocaların kendileriyle tanışma, aynı mecliste bulunma imkânınız oldu mu?

Hocamızın bir izni ya da gitmek zorunda kaldığı yerler olunca dersleri Hüseyin Yazıcı ile Muharrem Aslantürk hocalara bırakırdı. Birkaç defa bu olmuştu. Mesela Muharrem Hoca bir iki sefer gelmiştir; Hüseyin Hafız daha fazla gelirdi. Bizim asıl dede hocamız Ali Haydar hocadır. O İstanbul'a gidince Murat Hoca onun yerine devam etti. Haydar Hoca döndüğünde Trabzon'da birkaç tane Kur'an kursu vardı. Biri Yenicuma'da, biri Çömlekçi'de, bir tanesi de bizim ordaydı. Bir tane de Faroz taraflarında vardı diye hatırlıyorum ama emin değilim. Haydar Hocaefendi bu kursları teftiş ediyordu. Derslerimize de gelirdi. Hatta bir gün Haydar Hoca geldi, derste böyle sohbet ediyordu çok tatlı bir sohbeti vardı. Bizi de dinlerdi. Haydar Hocaefendi derse geldiğinde ders hocamız edep icabı dersi ona bırakırdı. Sohbetin sonunda bize dedi ki, evladım, İstanbul projektörü Trabzon'a doğru çevrilmiştir. Bizi onore etti tabii ama doğrusunu da söyledi.

Hocam ta'lim süreciniz bittikten sonra görev hayatınıza geçelim. Nasıl görev aldınız, ilk görev yeriniz neresi oldu?

İlk görev yerim Sürmene Köprübaşı'ydı. O zamanlar asıl kadro olan müezzin-kayyımlık dışında vekil imamlık da vardı. Sürmene'de de sadece bir kadro açılmıştı. İlk kez girdiğim imtihanda 10-11 kişinin içerisinde başarılı olarak kadroya alındım ve 1973 senesinde müezzin-kayyım olarak göreve başladım.

Hocam bir buçuk yıl kadar orada görev yaptınız. Görev sürecinde nelerle uğraştınız biraz detaylandırabilir misiniz?

O zaman Sürmene Köprübaşı'nda yeni yapılmış tek bir cami vardı. İmamı, arkadaşım Vahit Altuntaş'tı. Ve caminin ilk müezzin-kayyımı da bendim. Bir de Kur'an kursu hocası olan Mustafa Ayar diye de bir arkadaşımız vardı. Onunla da iyi bir dostluğumuz oldu, efendi biriydi. Talebeleri gelgeç şeklinde olduğundan fazla bir talebesi yoktu. Onunla orada sarf-nahiv dersleri okuduk. Allah razı olsun bana çokça yardım dokundu. İlk gramerli Arapça okumaya da bu vesileyle başlamış oldum.

Hocam bu Mustafa Ayar hoca hep Arapça dersleri mi verirdi?

Yok, o Kur'an kursu hocasıydı. Arapça okutmazdı, zaten orada Arapça da okutulmazdı, sadece bana özel olarak okuturdu. Daha önceleri okutmuş olduğundan anlatımı iyiydi, ben de onun anlatımından çok iyi anlardım.

Mustafa Ayar hocanın kimden okuduğuna dair bir bilginiz var mı peki?

Hayır, o kadarını bilemiyorum fakat o köyde çokça ilim sahibi hoca bulunurdu. Bizim köyde medrese usulü okuyan fazla kişi yoktu. Bir amcam vardı işte. O da çiftçilikle uğraşırdı. Günün belli bir zamanında evinin veyahut da bahçesinin önünde düz bir alanda gelen talebeleri ya yüzünden ya

da ezberden okutmak suretiyle dinlerdi. İyî bir verim de alınırđı. Bizim mahalledeki yaşlıtlarımın neredeyse hepsi amcamdan okumuştur. Namaz kılmak olsun, sûreleri ezberlemek olsun ne öğren-dilerse amcamdan öğrenmişlerdi.

Sürmene Köprübaşı'ndan sonra Trabzon Merkez Erdoğan Mahallesi'nde 2-2.5 buçuk sene kadar müezzin-kayyim olarak görev yaptıktan sonra Ortahisar Mahallesi'nde de 2 sene kadar görev aldım. Ve nihayet 1980 yılında Merkez Kur'an Kursu'nda hocamın yanında Kur'an Kursu Öğreticisi olarak ilk defa göreve başladım.

Hocam 1970'li yılların Trabzon'unu biraz sizden dinlemek istiyoruz. 70'li yıllarda Trabzon'da dinî hayat açısından önemli mekânlardan biri olan Huzur Lokali hakkında gözlemlerinizden bize biraz bahsedebilir misiniz?

Huzur Lokali, Din Görevlileri Derneđi tarafından organize edilen bir lokaldi. Toplantıların, sohbetlerin, çeşitli faaliyetlerin ve hatta müftülük toplantılarının dahi yapıldığı bir mekândı. Akşamdan yaşlılara yönelik dersler olurdu. İlâhiyat ve Diyanet'ten çeşitli hocaefendiler getirilmek suretiyle de dinî sohbetler yapılırdı. 1983'te İstanbul'a gittikten sonra Huzur Lokali'nin akıbeti hakkında ise pek fazla bir bilgim yok.

Hocam 60'lı 70'li yılları Trabzon'unun müftü efendileri hakkında varsa duyduğunuz, dinlediğiniz şeyleri de bizimle paylaşır mısınız?

Benim görev yaptığım dönemden önceki müftü Abbas Efendi'ydi. Abbas Efendi rahmetli olunca Giresun'dan Fazlı Can müftü olarak gelmişti.

Hocam Abbas Efendi'nin ilmî hayatı ve sosyal hayatla ilişkilerine dair neler hatırlıyorsunuz?

Biz Abbas Efendi'yi yaşlılık döneminde tanıdık. Ama onun için hocaefendiler Trabzon'da akaid ilminde çok mahir bir hoca olduğundan bahsedelerdi. Zirvede bir hocaefendi olduğunu söylerlerdi. Camileri dolaşır, vaazlar verirdi. İlim açısından mükemmel bir seviyedeydi. Tabi bunların yanında da bir idareciydi de.

Hocam 1980-83 yılları arasında hocanızın yanında aynı kursta Kur'an Kursu Öğreticisi olarak görev yaptınız, daha sonrasında ise Haseki süreciniz başladı. Peki, Haseki'ye gitmeye nasıl karar verdiniz?

Hocamla beraber görevimi ifâ ettiğim dönemde, hocam akşamları eve gittikten sonra ben belli bir vakit kursta kalmaya devam ettim. Yatılı kalan talebelerin durumlarını inceleyip düzeltmeler yaptım. Kendini laçkalığa verip yaramazlık yapan talebeleri ayıklamaya çalıştım. Böylece epey yol aldık. Benim kursta bulunmama kursun çehresi de değışti tabi. Hocaefendi bizim dönemimizde sadece hafız yetiştirmezdi. Ta'lim dersleri de olurdu. Mehâric-i hurûftan başlar, Subhâneke'den Kur'an-Kerîm'i hatmedinceye kadar tecvid dersleri devam ederdi. Tertîl, tedvir ve hadr okuyuşları ile Kur'an hatmedilirdi. Daha sonra kursa hafız gelme işi kesilince hocaefendi bizzat kendisi hafız yetiştirmeye başladı. Benim kursa gelmem de aşağı yukarı bu dönemlere rastlar. Hoca gelen talebenin durumuna göre yol alırdı. Elif-bâ'yı yüzünden öğrenenlere belli bir yere kadar ta'lim, tecvid ve

tashih-i huruf okuturduk. Belli basli dualari ve Yasin, Tebarake, Mulk gibi sureleri de ezberden dinlerdik. Tabi bu arada talebenin agzi da duzelirdi. Talebe tecvidi ogreniyor ama unutuyordu. Tecvidi bilmeseyse bile uygulamasini beceriyordu. Iste böyle basladik. O arada ezber kabiliyeti de meydana cikiyordu. Ezber kabiliyeti hafizlik yapacak sekildeyse onlari hafizliga baslatiyorduk. Bu, hocanin metoduydu, begendigim icin ben de bu metodu uyguladim. Ezber yapma kabiliyetleri yoksa imam hatibe yonlendiriliyorlardi. Agizlari duzgün olduğu icin imam-hatipte basari oluyorlardi. Iste kursun böyle bir sistemi vardi.

Ankara'da Haseki'nin alt yapisi atilmisti ama Tayyar Bey bunu Istanbul'da da denemek istiyordu. 1983'lere dogruydu, Ankara'da Tayyar Altikulaç, Haydar Hocaefendi'ye gelerek ondan asere ve takrib dersi vermesini istemis. Haydar Hoca da "Ben bunu çok yildir okutmadim. Yasim ilerledi bundan sonra sikintili olur. Ancak Mehmet Asikkutlu Hocaefendi okutur." dedi. O sene Ankara'da Mehmet Asikkutlu Efendi ve Abdurrahman Gurses asere okutmaya basladi. Mehmet Asikkutlu Efendi'nin usulu asereyi dort ayda okutmakti. Ankara'da asere derslerini bir yila cikardilar. Bundan sonra asere dersleri dort ayda biter mi bitmez mi tartismalari ortaya cikti. Tabii Mehmet Asikkutlu Efendi sabah namazi sonrasinda girermis derse yatsidan sonra cikarmis. Hatta ogleden once asere, ogleden sonra takrib okuturmus, hic ara vermezmis. Ne kadar fazla ders okunursa okunsun herkes onu dinlemek zorundaymis. Hatta bir gun bir hoca ile Muharrem Hocaefendi bir meclisteymis Istanbul'da. Adini vermek istemedigim o hoca "Oyle sey mi olur, senin hocan kimdi? Nasil okuttu sizi oyle... gibi seyler demis. Muharrem Efendi de "Hocam yok ama ben buradayim. Ne istiyorsan sor, ben cevap veririm. Bak bakalim bir sey biliyor muyum, bilmiyor muyum?" Muharrem hoca demis ki, biz böyle böyle okuduk, siz nasil okudunuz? Hocam biz 3-4 saat okurduk. Biz ise oyle degil, demis Muharrem Hoca, on bes saat ders okurduk. O zaman olur demis diger hoca da. Asikkutlu Hoca tabii bu isi iyi bilen, tecrubesi olan bir hocaefendiydi. Onun icin oyle oldu. Haseki'yi bu sekilde Ankara'da baslattiktan bir sene sonra Istanbul'a aktardilar.

Haseki Istanbul'da bir semtin ismidir. Kursu da bu yuzden Haseki Egitim Merkezi dediler. Talebe aliyorlardi. Biz de hevesliyedik tabii, zamaninda böyle bir is zaten yaptik.

Ankara'da bir imtihan oldu. Diyanet muftuluklere, muftulukler de personellerine bildirdiler imtihani. Biz de o vesileyle gitmis olduk. Imtihan neticesinde kazanmis oldukumuzu ogrendik.

Hocam eger sizin icin de mahsur yoksa gitmeden onceli istisare, istihare sureciniz var. Bize onlardan bahseder misiniz? Onlar da kayıt altına girsin istiyoruz.

Allah rahmet eylesin Haydar Hoca'ya basvurduk. Onceden Libyalı bir arkadaşım vardi, Kemal Tüncü. Benim de şoförlügüm var, dolmuşçuluk yapmıştım. O da Libya'da iyi bir mevkiye çalışıyordu. Bana oradan bir iş ayarladı ve pasaportumu çıkartıp bana gönderdi. Pasaport elime ulaştıktan bir gün sonra da Haseki'yi kazandığımı öğrendim. Bu iki durum da bana kefeleri eşit bir terazi gibi geldi. Bir arkadaşla sohbet ederken dedi ki haydi gidelim Haydar Hocaefendi'ye. Diyelim ki hocaefendi, sen bir istihareye yat da bak ki ne yapalım. Biz gittik tabii hocaefendiye durumu arz ettik. Hocaefendi tanıyor bizi tabii.

Sohbet ediyor güzel tatlı tatlı, hiç onu böyle duymamış gibi davrandı. İstanbul'u anlatıyor sahâbilerden, mezarlardan, kendi okuduğu yıllardan, hocasından bahsediyor. Hatta bazen derdi ki hocam sağ olsa da süpürgesi olsam yanında. Biraz sohbet devam etti, kalkacağız artık. Arkadaş dedi ki, hocam bir şey demedin bize. Hoca biraz ciddileşti. "Neye evladım!" dedi. Arkadaş da istihare hocam, dedi. Libya mı, Haseki mi? Hoca da dedi ki: "Evladım! İstihare şüpheli şeylerde olur. Burada her

şey açık. Bir taraf ilim, bir taraf para. Şüphe de yok, istihare de.” Biz de daha gerisini düşünmedik. Pasaportu iptal edip Haseki’ye gittik. Orada üç sene okuduk.

Hocam siz Trabzon’da iken Mısır tarikini okumuştunuz.

Ama Mısır tariki sadece aşere okumuştum. İstanbul’a gidince Abdurrahman Efendi’den aşere-takrîb- tayyibe okuduk. Abdurrahman Efendi hocamızdı, işin başında o vardı ama onun kalfaları bize okutuyordu.

Hocam Âşikkutlu Hoca’nın, Abdurrahman Efendi’yle beraber bulunduğu bir zamana denk geldiniz öyle mi?

Evet. Ben Hocaefendi’yi tanıdım. Hatta ben unuttum söylemeyi. Âşikkutlu Hocaefendi bizim aşere icâzetimize geldi hocamın hocası olduğu için. Ali Haydar Özak aşere icâzetinin merasiminde bulunmuştu. Serezli Hocaefendi’nin talebeleri Yakozlu Hacı Mustafa Efendi vardı bu Of tarafından, yani Haydar Hoca’nın şerikleri diyelim, onlar da geldiler icâzete.

Hocam Haseki’de Abdurrahman Gürses ve Âşikkutlu Hocaefendiler mi vardı?

Âşikkutlu yetişmedi. Zaten o olsaydı belki de Mısır tarikini ondan okurdum. Artık Allah’ın her şeyde bir hikmeti vardır ki ondan okuyamadık. Aşere ve takrîbi Kur’an’ın tümünü yazarak okuduk. Hem sûretlerini çizerek hem de okuyarak bunu yaptık.

Hocam rahmetli kurrâ-hafız Özdemir Kartal hocaefendinin defterlerini görmüştüm. O da Abdurrahman Efendi’den okudu. Abdurrahman Efendi’nin ahlakıyla, kurstaki hâl ve tavrıyla ilgili hatıranızda kalan birkaç şeyden bahsedebilir misiniz?

Hocaefendi önceleri derse her gün bir saat önce gelirdi, dersi bir saat daha fazla yapardı. Sonraları sabah bir saat girerdi derse. Biz tüm talebeler bir sınıfa toplanırdık, orada ders yapardı. Hocaefendi dersteyken laçkalığı hiç sevmezdi. Dersi kaynatmak için biri bir şey sorar veya bir şey derse hemen müdahale ederdi, asla müsaade etmezdi.

Abdurrahman Hocaefendi tabii yaşlı bizim zamanımızda. Hocalarından, bazı geçmişten bir şeyler anlatsa da dinî şeyler anlatırdı. Hatta bir defasında Hafız Sami diye bir hocaefendiden bahsederdi. Çok müthiş bir sesi olduğundan bahsedilir. Hatta derler ki mezarlıklarda Kur’an okuduğu zaman kuşlar bülbüller gelip dallara konar dinlerlermiş. Tabii biz ona yetişmedik, dinleyemedik. Bir gün Abdurrahman Hoca’dan dinledim, Hafız Sami öyle her zaman da okumuyor, okuması biraz nazlıymış.

Fakir bir bakkal varmış, biraz maddi sıkıntısı varmış. Hafız Sami demiş ki bakkala, bir çuval şeker al, insanlara da söyle çuval bittiğinde Hafız Sami Kur’an okuyacak. Tabii çuval hemen bitmiş. Bakkal demiş ki hocam, biraz bir şeyler kazandık. Bir daha bir çuval alayım mı? O da demiş ki daha olmaz. Hafız Sami öyleymiş. Abdurrahman Efendi bize arada böyle şeyler de anlatırdı.

Hocam İsmail Biçer Hoca’yla Haseki’de bir hukukunuz oldu mu?

İsmail Biçer Hocaefendi ilk değil ama son zamanlar ta’lîm derslerine girerdi. Sabah yapardı dersleri. İsmail Hoca’yla böyle bir hoca-talebe ilişkimiz oldu.

Hocam İstanbul'da Kur'an kurslarında hizmetleriniz oldu. Biz tekrar izniniz olursa Trabzon'a dönmek istiyoruz. 2001'de emekli oldunuz ama yine Trabzon'da talebe okutmaya devam ettiniz.

Evet, Trabzon'a döndüm. Aslında Trabzon'a dönmemdeki amaç burada biraz ders okutmaktı. İlk başta talebe yoktu. Çünkü ben devamlılığı olan kurslarda okutmuştum. Burada devamlı yürüttüğüm bir kursum yoktu. Buraya geldikten sonra Arsin Çiçekli Kur'an Kursu'nda Müftü Yakup (Baki) Efendi orada Kur'an ta'lîminin zayıf olduğunu hissetti ki talebelere ta'lîm dersi okutulmasını istedi. Beni çağırdı. Ben de bir bakayım, göreyim dedim. Trabzon Merkez ile Arsin arası 30-35 km bir yol. Değer bir şeyse giderim, gidip göreyim dedim, gittim. Baktım iyi, fena değil. Bayağı talebesi de var. Önce 5-10 tane hocayı okutalım bakalım nasıl olur dedim. 15 kişiyle başladık. Biraz rahatsızım ama kaldırılabirim dedim. O arada dediler ki Arapça bölümündeki hafız hocalardan da okumak isteyenler var. 20-21 kişi ilk hamlede biraz ağır geliyordu, yoruluyordum ama sonra yüküm hafifledi, birkaç sene öyle devam ettik.

Ondan sonra Ahmet Yaşar Hocaefendi Yavuz Selim Vakfi'ndaymış. Oraya hafız talebeler Arapça okumaya gidiyorlarmış. Hoca onların Kur'anlarını dinliyormuş. Tabii hocanın tecrübesi var yıllarca, bu çocuklara bir şey okutalım demiş. Aslında rahmetli Bayram Koç Hoca oraya ara sıra giderdi ama ne yapıyordu bilmiyorum.

Doktor Mehmet Sarı vardır. O da bende böyle özel olarak ta'lîm okuyor. Hevesli çok böyle, ezberliyor Kur'an'ı, ta'lîm okuyor falan. Demiş ki bu işi ancak benim hocam yapar. Oraya gittik, Ahmet Yaşar Hoca'yla bir görüştük. Dedim ki -daha önce Çiçekli'de de aynı şeyi demiştim- benden 5-6 ay bir şey beklemeyin. Hele üç ay hiçbir şey beklemeyin. Bunun semeresi ancak 5-6 ay sonra görünür, ona göre iş bilin. İki gün sonra bana, hocam bunlara daha bir şey öğretemedin demeyin. 20 hafız talebeye orada okutmaya başladık. Hem oraya hem de Çiçekli'ye gidiyordum. Daha sonra Çiçekli'yi bıraktım.

Ben daha sonra sınıflara da girdim. Yani hocalara ta'lîm okuttum ya onlara dedim ki bakalım bu okuttuğum ta'lîm, talebenize ne kadar sirayet etmiş. Tabii bir heyecanlandılar, olmaz öyle falan dediler. Dedim yok. Ben ne zaman sınıflara gireceğimi bilirim. Onlar önce bir kendileri hazmetsinler. Ondan sonra talebeyi öğretecek şekilde geldiklerinde sınıflara gireceğim dedim. Çok da verimli oldu. Talebelerimiz imtihanlarda hep alkışlandı. Daha sonra Falkoz'dan da bir davet geldi. Çiçekli'yi bıraktığım için oraya da gittim. Ancak istediğim verimi alamadığımı anlayınca orayı bıraktım. Pandemi döneminde de bir ara verdik. Hâlâ öyle devam diyor. Yavuz Selim Vakfi'ndan da ara sıra teklifler geliyor ama henüz karar veremedim.

Hocam sizi yorduk ama en son bu bölgedeki din hizmetleri açısından Ahmet Yaşar Hocaefendi'nin katkıları olduğunu biliyoruz, duyuyoruz. Öncesinde tanışıyor muydunuz, onunla ilgili neler söylemek istersiniz?

Benim yine hısımlardan bir arkadaşım vardı. Ahmet Yaşar Hoca'ya gidelim dedi. O zaman sakallı, kendi hâlinde sakin bir adamdı. Uzaktan pek bir şey de anlayamadım. Mesafeli durduk. Ahmet Yaşar Hoca'yla vakıfta yakından tanıştık. Çok mütevazı bir insan, ilim sahibi bir adamdı. Dediği etki eden bir hocaefendiydi çünkü. Yaşayan insanın söylediği de etki eder. Hocaefendi beni çok severdi, ben de onu çok sevdim. Beni görse hemen namaza Ali Hoca'yı geçirin derdi. Hatta bizim Abdurrahman Akyol Hocaefendi vardı, öldü. Demiş bunun namazını Ali Hoca kıldırın. Hatta kendi cenaze namazını bile benim kıldırılmamı istemiş ama daha sonra Lütfü Hoca gelince namazı o kıldırdı.

Hocam Allah razı olsun. Son olarak Kur'an talebelerine bölgedeki din eğitimi açısından neler tavsiye etmek istersiniz?

Kur'an hafızı olmak kolay bir iş değil. Rahmetli Murat Köseoğlu Hocam derdi ki, hafızlık yapmak iğneyle kuyu kazmaya benzer. Derin sabır ister. Zorla olmaz, hafızlığı severek yaparsan kalıcı olur. Eğer sevmez de zoraki yaparsan, o kalıcı olmaz. Çok hafızlarımız var biliyorum. Bitmiş artık. Belki de yüzüne okuyamayacak hâlde olanlar var. Hafızlık öyle bir şeydir ki yapmak zordur; yaptıktan sonra saklamaksa daha zordur. Onunla her gün ilgilenip okuyacaksın. Ben şöyle bir şey diyorum: Hafızlık yaptıktan sonra onu okumamak, iki kişinin sırt sırta verip de yürümesine benzer. Biri bir adım attığı vakit, diğeri ondan uzaklaşır. Yani ilgilenip okumadığında koşarak senden uzaklaşır. O yüzden sevmek, ilgilenmek, en iyisi olacak şekilde çabalamak çok önemlidir. Hatta ben talebelerime derdim ki, mesleğinizin en zirvesi neresiyse orayı hedef edinin. Çıtayı asla düşük tutmayın. Sizi bu başarılı yapar. İlim de işte böyledir. Allah herkesi; onları da bizleri de muvaffak eylesin.

Hocam katılımınız, bize nasihatleriniz ve aktardıklarınız için çok teşekkür ediyoruz.

